

LIBERTATEA

Abonamentul:

„Foaia de glume „Bobirnați“ și broșurile „Spicuri Economice“, o: pe un an 10 cor., pe 6 cor. Pentru economi: numai 6 cor. pe an! „Lib.“ cu Foaia Int. pt. economi 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiunile:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de tax

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Scartea tovărășilor economice.

În adunarea gen. a »Asociațiunii« la Sibiu, s'a dezbătut și s'a luat chiar o hotărâre asupra mișcării însoțirilor economice pe sate, dorite de dl Vasile Stroescu și înzestrate de dsa cu o mărime de 50.000 cor., ca să aibă din ce-și coperi lipsurile întâiilor începuturi.

Dl Stroescu, urmărind cele ce să scriu în foile dela noi și din Țară, a văzut și s'a încredințat, că o pîrghie bună înălțătoare a poporului spre bunăstare, și prin bunăstare la cultură și așa la tărie de viață, — sunt însoțirile economice prin sate, »cooperative« cum li-se mai zice. În România s'au sporit aceste însoțiri în cei din urmă ani în chip uimitor, și folosul ce-l are poporul după ele, e foarte însemnat. S'a gândit dar dl Stroescu, care a văzut și viua propoveduire ce s'a făcut mai ales prin dl V. C. Osvadă aici la noi, — că bine ar fi să se urnească și aici înființarea de astfel de însoțiri sau tovărășii economice, doar dau și săracii noștri Români ardeleni, ungureni și bănățeni, un pic mai cu zor înainte. Și a trimis »Asociațiunii« 50.000 cor. să ajute începutul acestei mișcări folositoare, s'o ocrotească și s'o sprijinească.

Asupra felului, că dară în ce chip să se pornească această lucrare, avea să hotărască adunarea cea mare dela Sibiu.

S'au făcut 3 propuneri: Una a comitetului »Asociațiunii«, care zicea:

Treaba asta s'o iasă în mână băncile noastre, ca întâiele însoțiri economice mai mari, pe care le avem deja în ființă. Ele să înființeze acum în jurul lor însoțirile mai mici prin comunele din ținutul lor, povățuindu-le și ocrotindu-le, luându-le oarecum sub aripile lor ocrotitoare.

Propunerea a doua era a dlui Vas. C. Osvadă, care spunea:

Să se înființeze o Cancelarie de sine stătătoare, conducătoare a mișcării, care să scrie, să țină prelegeri (propoveduri cu graiu viu) și să miște inimile pentru înființarea de tovărășii economice. Iar acolo unde s'au ivit începuturi, unde s'au înfiripat însoțiri, acea cancelarie să meargă să dea toate îndrumările de lipsă prin oamenii sei pricepuți și să povățuiască și să călăuzască lucrarea lor începătoare.

A treia propunere a fost a dlui Victor Tordășianu, aproape la fel cu a dlui Osvadă, care spunea:

Să se înființeze dintr'una o Centrală a tovărășilor, așa cum sunt și la alte neamuri, Centrală care să fie ocrotitoare și conducătoare și înzestrătoare în toate privințele, a însoțirilor azi deja în ființă și a celor ce vor să vie. Centrala să-și aibă, bine înțeles, conducerea sa de sine stătătoare, pusă în mână de bărbați pricepători și iubitori ai mișcării.

S'a pornit desbatere lungă și largă asupra acestor trei propuneri, și s'a chibzuit și s'a cumpănit, și de încheiere adunarea a primit propunerea comitetului Asociațiunii, că dară înființarea tovărășilor economice de tot felul, să fie încredințată băncilor azi în ființă. »Asociațiunea«, din zestrea dela dl Stroescu, să dea tipărituri model (de muștră) și băncile să întemeieze însoțirile, ca o lărgire și întărire a lucrării economice a lor de până aci.

Lumea s'a depărtat dela adunare cu simțăminte tare împărțite.

Acolo unde ținutul are norocul de a avea o bancă condusă de oameni de inimă pentru marea lucrare a însoțirilor economice la sate, — vom vedea lucruri frumoase. Dar, tare ne temem, că acele ținuturi ferice, vor fi rare ca corbii albi! Aici e Orăștia. Dl Dr. Mihai a propoveduit idea aceasta și înainte cu zece ani, și a dat'o băncii »Ardeleana« ca pe o problemă nobilă, și ei însași ca și poporului folositoare!

Dar văzut'ați făcându-se ceva? Nici poveste! Din potrivă. Și micile începuturi făcute de mai înainte sau în timpul din urmă prin străduința altora, — au fost direct prigonite de institut, și împinse mai curînd spre perire, decît ajutate! Și avea doar institutul în frunte un director care era ținut ca mai înțelegător decît ori-cine în materie economică! Era înțelegător, dar n'avea inimă pentru aceste porniri populare.

Și așa e și pe aiurea, pe zeci și zeci de locuri! Iar până oamenii dela conducerea băncilor nu-și vor schimba păreri și simțăminte (și nu e nădejde a le vedea așa în curînd schimbate) în privința asta, nu avem nici o credință în un viitor viguros și înfloritor al tovărășilor economice dela sate, cari cer gînd, și osteneală, și jertfire de sine, și aduc și supărări, nu numai bucurii!

Cu mult mai mult am fi nădăjduit și noi dela primirea ori-cărei din celelalte două propuneri, fie a dlui Osvadă, fie a dlui Tordășianu. Cancelaria sau Centrala trebuia înființată și încredințată la oameni cu dragoste pentru această idee, tocmai ca d-nii Tordășianu și Osvadă, cari și fără a avea cancelarie cu zestre mare picată din cer, au lucrat și lucrează pe acest tărîm, — iar de le mai dădeai și ajutor material, puteau da un avînt foarte frumos mișcării cooperative la satele noastre!

Dar, bine înțeles, prin asta nu vrem să zicem, că așa cum s'a hotărît, nu să va face nimic. Să nădăjduim că să vor desmorți puțin inimile celor ce și pîn'acum puteau să facă ceva în privința asta, dar n'au făcut, și auzind chemarea mai stăruitoare a vremilor de față, să vor interesa și s'or pune pe lucru.

Să dea Dzeu. Noi i-om felicita pe toți cîți i-om vedea urniți pe calea asta și li-om da tot sprijinul ce e cu putință dela noi.

„Mică la vedere și grea la ridicare”...

Propunerea P. S. S Episcopului Cristea.

În ședința dela 18 Octombrie n. a Congresului național bisericesc dela Sibiu, Preasfințitul Episcop al Caransbeșului a făcut o propunere, care multora li-o fi părînd aproape neînsemnată, dar în care noi vedem un gînd și un plan bisericesc național, de cea mai mare însemnatate pentru viața noastră ca neam în această țară! Preasfinția Sa a spus cam acestea:

E fapt știut, că pe lîngă toate eforturile vrednice de laudă și toate jertfele frumoase, aduse de credincioșii bisericii noastre întru mintuirea școalelor populare românești, am pierdut în o mulțime mare de comune școalele noastre. — Și cu încetarea școalelor, conducătorii firești ai poporului nostru, preoții, au rămas lipsiți de un însemnat ajutor, împreună-lucrător, în munca lor spre înălțarea poporului. Și pînă cînd împrejurări mai necercite ne vor îngădui să ne deschidem de nou școlile pierdute, — noi nu putem lăsa, mai bine zis să nu lăsam!, pe preotul satului lipsit de tovarășul său de care are lipsă, care, prin neatîrnarea sa, să-și stea la teate într'ajutor.

Un astfel de ajutor putem face să aibă preotul în cîntărețul bisericii sale, dacă aceluia (ori celor ce să vor pregăti în viitor), i-să va da o școală anume!

Avînd în vedere, că în comunele în cari nu mai avem școală proprie, credincioșii nu mai au de purtat nici sarcina de mai înainte, plata învățătorului, — cu un pic de bunăvoință numai, ei vor putea face o plată potrivită macăr unui cantor bine pregătit, prin ce am ajunge a avea ca mîne canteri tot mai învățați și în toate privințele de folos în mijlocul poporului, — propun:

Congresul să îndrume consistențiile diecezelor (episcopilor), ca, mai ales în comunele unde nu mai avem școala noastră populară confesională românească, să pregătească lucrurile ca să avem cîntăreți plătiți, dar și anume pregătiți.

Iar pentru a da acestor cîntăreți pregătirea de lipsă, așa ca ei să ne poată fi de cel mai bun folos.

los dezvoltării poporului nostru, — episcopii (din Arad, Caransebeș și Sibiu) să-și facă, ori fiecare de sine, ori toate trei împreună, o școală de cântăreți bisericești, precum au și alte biserici surori. Școala acestora o cere cu tărie și faptul, că cântările noastre bisericești prea au început a să deosebi cele din o parte de țară, de cele din altă parte, — deși s'ar cere să fie toate pe-o formă».

Iată un gând fericit și un plan, de care putem lega cele mai drepte nădejdi.

De ani de zile ne roade la inimă durerea, de a vedea perzind tot mai mult razimurile prin cari conducerea culturală, economică și națională peste tot, a neamului nostru, luora în mijlocul poporului, razimuri cari le avea în: preoții și învățătorii nostri prin sate. Blăstămata politică vrășmașă ne despoie întâi de învățători, a-nume în două feluri: în sute de sate ne închise școlile de tot, sub cuvânt că nu-s destul de palate, ca zidire, ori învățătorul nostru n'are școală destulă, ori că nu-i putem da plata cită poruncește legea cea anume făcută. Iar unde ne-am încordat puterile de ne ținem școala și plătim învățătorul, acolo ni-l dusă de ni-l jură la varmeghie ca pe ori-ce slujbaş al lui, al statului, — deși noi ni-l plătim, — și îl puse sub „disciplină“ dușmanilor nostri din capul comitatelor, și — îl despoaie de ori-ce neatîrnare, așa că, și bieții învățători ce mai avem, sunt tot cu sabia amenințătoare de asupra capului, de nu cutează să mai fie aceea ce *ar trebui* și inima i-ar și trage a fi: povățuitori liberi și pe căile firești ale dezvoltării neamului!

Preoții mai stau, cei mai mulți, la locul lor vechiu, deși și asupra lor s'a întins mreaja politicea dușmane poporului nostru, pria congrua ce li-să dă. Mulți nu mai sunt cum erau și cum ar trebui să fie. Dar totuși, cei mai mulți sunt încă la locul lor: povățuitori pe căile bune și luminători sinceri ai poporului!

În lucrarea lor asta înse, preoții nostri au în dascălul strein din sat, un șpion, un contrar, un împedecător, — iar în dascălul românesc (pe multe locuri, onoare abaterilor!), un om ce să simte cu mâinile legate și cu gura pecetluită, care dacă pedeci nu-i face preotului, dar nici de vr'un ajutor nu-i mai este!

E un gând din cele mai fericite gândul arhierelui dela Caransebeș, de a veni în ajutorul celor ce voesc și știu să lucreze la răspîndirea culturii adevărate și bune în poporul nostru, prin

asezarea slujbei cantorești pe alte temelii, ridicînd pe cantorul din starea lui simplă și veche, cam la treapta la care era învățătorul nostru până a nu ni-l nimici legea școlară cea cu rea voință față de noi.

Școala de cantori ar avea să ne dea cantori cu învățatură bună de strană, cu cunoștințe de muzică, care să ne poată înființa și conduce coruri bisericești, și mai ales cu suflet românesc, care să fie mâna dreaptă a tuturor celor ce vor să ducă în comună cultura românească și lumină bună de tot felul!

Cantorii de azi vor putea face începutul, deocamdată după puterile lor, purtînd înse

grije, ca să aibă urmași deplin vrednici și luminați, ba să-i aibă și până sunt încă ei în viață, de împreună-lucrători la marea și nobila chemare ce li se face prin propunerea luminată a Arhierelui bun dela Caransebeș.

Dacă această propunere să va pune în lucrare cu destulă înțelepciune, — ea va înlocui în chip fericit golul ce ni-l'a aruncat prin sate maștera lege școlară. Preoții noștri buni vor ajunge a nu mai fi așa singuri cum sunt azi, ci a avea cite un prețios sprijinitor. Căci cu adevărat acea propunere, este: „mică la vedere, dar grea la ridicare“, și în urmările sale mare!

Războiul.

S'a încins pe toată linia. — Turcii calcă hotarele Sîrbilor și Bulgarilor și Muntenegrenilor și bombardează de pe mare cetățile Varna și Burgas ale Bulgariei. — Bulgarii, Sîrbii și Muntenegrenii pe alte părți străbat în Turcia și o încalcă, cuprinzîndu-i cetăți și hotare. — E o învălmășeală înfiorătoare. — Lupta cea mare, hotărîtoare, nu să știe încă unde să va da. — Din Rusia merg ajutoare voluntare. În țară Rușii fac mișcări deochiate de trupe. — Turcia chiamă pe toți credincioșii lui Mohamet la „războiul sfînt“!

Învălmășala în Balcani crește pe zi ce merge. Pe măsura în care statele războite sunt mai aproape a fi gata cu mobilizarea armatelor lor (că nici acum nu-s deplin), pe aceea măsură să răvârsă spre cîmpurile de luptă rîri mai mari de oameni și cad unii asupra altora în valuri mai pline și mai furioase. Bulgarii și Sîrbii, ca și Muntenegrenii, trec hotarele turcești și cuprind orașe și sate și cetăți cu întărituri, Turcii intră pe alte locuri în țările contrare ca să le pustiască sate și orașe. Și unii și alții o fac, pentru a putea vesti apoi acasă cite-o „biruință“ și „cucerire“ în țara contrară. Ba par'că îți vine a crede, că armatele contrare anume trec pe lângă olaltă pe alte căi unul în țara celuilalt, pentru a și cîștiga așa cite-o „biruință“ care să încălzască nițel inimile acasă și în oștirile proprii. Încăerări mai mici s'au dat multe, dar lupte grele, mari, numai în zilele din urmă au început.

Că azi care e starea adevărată pe cîmpul de războiu, nici na putem spune așa sigur, căci în fiecare stată pusă „cenzură“ aspră (cercetare asupra tuturor știrilor ce să trimit, fie ca telegrame, fie ca scrisori către foi, în străinătate). Corespondentul unei mari foi germane (alui Kölnische Zeitung din Colonia), s'a plîns gazetei sale că cenzura sîrbească nu-i trimite telegramele așa cum el le scrie, ci le schimbă cum lor, Sîrbilor, le place. El telegrafase în o zi așa:

Mulțimea rezerviștilor chemați sub arme, să supune în tăcere și pleacă resignată (data în vola sorții) spre cîmpul de războiu.

Adecă voia să zică: Mulțimea să supune, de silă ca de voie bună, a fi trimisă la groaznică măcelărie de oameni, dar nu să vede plecad dusă de o însuflețire, de o hotărîre înălțătoare!, — precum va și fi. Oficiul telegrafic sîrbesc însă a trimis telegrama așa:

„Mulțimea rezerviștilor chemați sub arme, merge plină de înaltă însuflețire spre cîmpul de războiu“.

Tot așa face și celalte țări. Și tot așa cu știrile de pe cîmpul de războiu. Fiecare ciocnire mică, o bucină ca biruință foarte mare, — așa că e tare greu a ști pîn'acum care e adevărul despre starea pe cîmpul de războiu. Spun ele știrile adevărul, — dar mărit, pentru a a să lăuda pe sine și a scădea prețul dușmanului.

Iaca acum știrile dela încheerea celui din urmă număr al foi noastre și până azi:

Vineri 18 Oct.

Mîndria turcească.

Constantinopol. — Întrebat de va declara războiu țarilor sculste contra sa, Sultanul (împăratul turcesc) a spus că nu. Statul turc declară (dă parolă de războiu) numai statelor celor de un rang, de o măsură, cu el. Pe neastîmpărții aștia merge numai să-i pedepsească, cum mergi cu joarda la copiii răi!

O fi. Dar n'ate numai ce lucru au: păgîni cu acești copii!

Constantinopol. — Încăerările s'au început azi noapte și la hotarele bulgare! Războiul poate fi sococit de pornit acum pe toată linia, contra tuturor patru statelor.

Saloniki. — Dela Propoi pînă la Mișcovăț (hotarul sîrbesc) și dela Ristovăț pînă la Șipește, decurge luptă îndrîjită!

Belgrad. — La Prepalaț a fost luptă între trupe de Albanezi și Sîrbi; au cazut la 200 albanezi; Sîrbi 10 morți 40 răniți. Sîrbii aveau și tunuri.

Constantinopol. — Troupele turcești au ieșit biruitoare la Prepalaț.

Atena (Grecia). — Ieri la amiaz s'a început încăerarea și între trupele grecești și cele turcești.

Sofia. — Regele (bulgar) a plecat pe cîmpul de luptă!

Begrad. — Mai marii bisericești au rînduit slujbe în toate bisericile din țară, cu rugăciuni pentru biruința armelor sîrbești. În circulare (scrisori) către credincioși roagă pe toți cei rămași acasă, să poarte grijă bună de copii, de femeile și de bătrînii rămași napoi pe urma celor duși la războiu.

Sofia. — Să lucrează cu mare zor la întărirea cetăților bulgare de pe țărmul Mării Negre, Varna și Burgas, că e teamă că flota (armata de pe mare) a Turciei, la va bate cu tunul de pe ape!

Incredere Sîrbească.

Belgrad. Principele George al Sîrbiei a zis, că dacă marile puteri nu vor păși la mijloc să-i împedecă, apoi ei, puterile aliate, în două săptămîni vor ajunge naintea Tarigradului (Constantinopolului)!

Muntenegrenii bătuți.

Saloniki. — Armatele turcești au zădărnicit planul Muntenegrenilor de a impresura orașul Scutari și dinspre Miază-zi. Ba la muntele Tarabos Muntenegrenii au fost bătuți de Turci și ci-că au perdut ca 1000 de oameni! Turcii numai puțini.

Biruință și cruzime muntenegreană.

Scutari. — Muntenegrenii după ce au cucerit orașul Tuzi, au pușcat asupra spitalului cu răniții turci, deși era pe el steagul alb cu semiluna roșie (în loc de cruce roșie, semn de spital, ce trebuie cruțat).

Berana cucerită.

Muntenegrenii au cucerit ieri orașul Berana după o luptă grea de o zi întregă! După amiază armata turcească (vre-o 4800 de soldați) au pus pe cetate steag alb și ei s'au retras, părăsind cetatea. Muntenegrenii au găsit 11 tunuri Krupp nevătămate. Turcii le-au părăsit, semn că au fugit să scape numai cu zile! Vre-o 1200 inși rămași în cetate au fost prinși.

Cetinje. — Spitalele sunt pline de bolnavi. Aici sunt peste 900 de răniți, din cari 100 de moarte.

Podgorița. — Azi noapte au fost aduși alți 250 Turci prinșonieri de războiu. Dimineața o sută de bașibuzuci prinși în lupte.

Sîmbătă, 19 Oct.

Constantinopol. — Armatele turcești au început înaintarea asupra hotarului bulgar. În apropiere de Adrianopol s'au aflat 180.000 de oșteni bulgari.

London. — Aici s'au știut că mobilizarea armatei turcești a reușit mai bine decum s'au nădăjduit! În apropiere de Adrianopol s'au aflat jumătate de milion de soldați Turci, gata a să lua de pept cu puterea bulgară.

Constantinopol. — După știri sosite aici, trupele turcești au rupt la Timras linia de apărare bulgară și au năvălit pe pământ bulgar, năzuind spre Filipopolis.

— Bulgarii au atacat lăntări cu mare putere pe Turci la orașul Mustafapașa! Lupta a ținut până noaptea târziu. În zorii de zi s'au reluat. Turcii au izbutit a respinge pe Bulgari și a înainta pe pământ bulgar cale de 4 ciasuri.

Sofia. — Trupele bulgare au cucerit comuna Curtalei, pe pământ turcesc, aproape de Mustafapașa și punct foarte însemnat pentru a ataca întăriturile dela Mustafa.

Ţarigrad. — Armatele turcești au străbătut, la Prepolat pe pământ sîrbesc, respingînd cu mari pierderi pe Sirbii înfrinși în drumul lor.

Saloniki. — Turcii au respins la Padova toate atacurile Sirbilor. În amîndouă părțile s'au luptat cu îndrăjire mare.

— Sirbii, vrînd să străbată în Sandșac (limba de pământ ce-i desparte de Muntenegru și pe care și o poartă), au cercat siluirea hotarului la Silnița, dar au fost respinși de Turci.

Belgrad. — Armata sîrbească simte deja mare lipsă de medici. E teamă că la luptele mari, răniții vor peri din lipsa de ajutor medical.

Saloniki. — Turcii au respins între Plana și Valicample pe muntenegrenii napoi peste hotar, cu pierderi mari. Au trecut apoi pe pământ muntenegrean, cuprinzînd Velika.

Podgorița. — Berana a fost cucerită de muntenegrenii și ei au și numit deregători de ai lor în cetate! Turcii s'au retras, înfrinși de aci.

Mișcări deochilate rusești.

— Din Rusia sosesc mereu ajutoarele trimise de „Crucea-Roșie” rusească (ajutătorele răniților în războaie).

Cracovia. — Ieri au trecut peste Varșovia spre Sosnovice, douăzeci de regimente de Cazaci (călărași ruși). Pe linia

asta ferată a încetat orice trimitere de mărfuri și umblare de persoane! E folosită numai pentru trupe!

Duminică, 20 Oct.

Belgrad. — Regimentul al doilea de infanterie sîrb, a cuprins Pristina (cetate turcească). Trenul dela Mitrovița la Caciiani (în Turcia), e în mîna Sirbilor!

— Sirbii au luit azi cu asalt satul turcesc Iberaț și Baniovaț.

Belgrad. — În Sîrbia veche (colț de țară a Turcilor, rîvnit de Sirbi fiindcă au acolo mulți frați de-ai lor), — a izbucnit revoluție contra stăpînirii turcești.

Ţarigrad. — Armata de voluntari (turci) de sub comanda fostului deputat Zeinule, a reușit a respinge peste hotar o armată sîrbă ce intrase în Turcia la Podijeva. Sirbii au fost bătuti rău aci. Un batalion de ostași ai lor a fost potopit până aproape la cel din urmă!

Sofia. — Două batalioane bulgare au cucerit ieri Mustafapașa!

Trupe de răsculați Macedoneni înaintază spre Adrianopol, ca, cu cele bulgare împreună, să-l cuprindă!

Ţarigrad. — După știrile foii (turcești) „Sabbah”, Bulgarii au îndurat lîngă Karabunaro înfrîngere mare.

— Armata turcă înaintază spre Filipopolis (oraș bulgar).

Luptă pe mare.

București. — Flota (armata de corăbii) turcească, a început în 10 Oct. dimineața a trage cu tunul asupra corăbiilor bulgare din portul Varna.

Ajutor rusesc.

London. — Aici s'au aflat, că mai mulți ofițeri ruși vor conduce două regimente de călăreți din Caucaz în Sîrbia, spre a lua cu ei parte la războiul!

Marti, 22 Oct.

Belgrad. — Ieri s'au ținut aici știrea că regimentul al 7-lea s'ar fi potopit întreg! Că a ajuns pe mine (dinamită pusă sub pământ, ca să zvîrle în aer pe cei ce vor trece pe-acolo) și așa a fost nimiciti! Fiindcă aproape tot regimentul stă din feciori din Belgrad, spaima în oraș a fost de nedescris!

Niș. — O trupă de Albani din Sandșac a înșelat grozav pe una sîrbească. Ridicînd în sus năfrămi albe și făcîndu să a să da prinsă, a făcut pe Sirbi să se apropie în e strîmtoare, intrînd ca în o cursă. Aci au sărit apoi asupra lor și i-au măcelărit cumplit! Aproape pe toți i-au tălat!

Seraievo. — Sirbii au intrat în Sandșac și au cuprins, fără împotrivire, orașul Novi

Spre Plevna cea nouă.

Sofia. — Armatele bulgare înaintază spre Adrianopol, după ce au cucerit Mustafapașa și întăriturile vecine. La Mustafa au prins peste o sută de Turci și multă hrană și muniții.

— Fuga Turcilor din Mustafa a fost plină de spaimă. Au lăsat după ei arme, cai, tunuri și hrane!

Armatele bulgare sunt aproape de întăriturile Adrianopolului! Iar pîn'aci au cuprins încă multe sate turcești cu bucate multe ce erau adunate în ele pentru armata turcă.

Ţarigrad. — Intre Tenisas și Dșumbals s'au dat o luptă de 36 de ciasuri! Bulgarii au fost siliți a să retrage.

— Bulgarii cuprinzînd orașul Mustafapașa, l'au botezat „Ferdinandova”!

— Turcii să retrag spre Adrianopol, care, după toate semnele, are să fie Plevna acestui război! Adrianopolul e foarte bine întărit: are două brîuri de forturi (întărituri, cetăți). Dacă ar fi căzut brîul din afară, ei să retrag între cel din lăuntru, care e și mai tare, și numai dacă și acesta ar cădea, ar cădea și orașul!

Aci au Turcii nădejde că trag pe contrari ca la măcelărie și vor potopi Dunăre de ei!

Sofia. — Lîngă Malkos Tirnovo, trupele bulgare au încungit o companie de Turci, și au prins-o întreg!

Varna. — Flota turcească a început a bate întăriturile acestui oraș cu port. Dar pușcînd dela depărtare de 25 kilometri, gloanțele cădeau mîntea orașului în mare!

Atena. — Armatele grecești după o luptă de patru ciasuri, au respins pe Turci la Elaseva, și au cuprins acest oraș.

— Trupele din Creta au sosit aici, fiind primite cu mare însuflețire!

Cetinge. — Aripa dreaptă a armatei muntenegrene, sub comanda generalului Martinovici, a cuprins nălțimile dela Belaje, respingînd oștirile turcești care au scăpat cu fuga în mare nerînduială.

Mercuri, 23 Oct.

Sofia. — Armata bulgară a cuprins și orașul Kirkilise, după o luptă grea aproape de Adrianopol. Cu Kirkilise deodată au căzut în mîni Bulgariilor și un șir întreg de forturi (întărituri) din brîul din afară al Adrianopolului!

— Armata turcească e închisă în Adrianopol!

Lupta e foarte cumplită! Pînă azi după amiază au căzut numai din parte bulgară peste 2000 de inși și 4000 răniți!

Sofia. — Bulgarii au cucerit și orașul Tamrus, dînd aci o luptă grea cu garnizoana turcească și cu locuitorii turci! Tunarii turci au nimiciti mai de tot un batalion bulgar!

— În valea dela Nevrocop armata bulgară de Apus, a atacat din 3 laturi o divizie turcească. Turcii după o împotrivire strașnică, au scăpat cu fuga. Bulgarii au prins aci 1200 soldați turci!

Monastir. — Muntenegrenii au vrut să cuprindă drumul spre Ipek, dar Turcii i-au alungat.

— După atacuri repetate, Turcii au zămbis iară dela Muntenegreni orașul Bjelopole!

Atena. — Armatele grecești după atacuri izbutite, au cuprins Viscate. Trupele Turcești au luat-o speriate la fugă spre Serfidze, lăsînd după ei 1 milion de patroane, mai multe mape și arme!

Ţarigrad. — Azi au adus aici pe cei dinții prizoneri de război. 164 bulgari, 81 Muntenegreni, 105 Sirbi, printre ei și 10 ofițeri.

București. — În România lumea, și neoficioasă și eficioasă, privește cu ochi buni sforțările statelor vecine de a-și libera frații de sub jugul păgîn!

Joi, 24 Oct.

Ţarigrad. — La Elasona lupta cu Grecii ține încă. Două trupe de oălăreți greci au căzut în prinoare. Pe oameni i-au dus îndată la spatele liniei de foc turceștiar cailor i-au prins la tunuri.

— Armata turcească „Marița” a dat la Tundșă peste o armată bulgară cu care s'au încăerat. Lupta ține încă. Pentru Turci e fără norec.

Poranja. — După lupte foarte încordate, Sirbii au izbit și au cucerit Pristina!

Belgrad. — Generalul Jivcovic, după lupte crîncine, a răzbit și a cucerit Zenița și Novibazarul!

Zimon. — Armatele sîrbe și bulgare s'au intrunit și acum luptă împreună!

Ţarigrad. — Ministrul de război spune, că azi ori mîne să dă o luptă mare, poate hotărîtoare, în văile dela Adrianopol!

— Armata muntenegreană grăbește cu marș silit pe valea rîului Bojana, spre Scutari, ca să-l atace despre Miszazi și să prindă garnizoana turcească din el!

Precum vedem luptele sunt tot mai întinse și micile state slave să țină bine la harță cu păgînul de două ori de tare ca ele!

Din România.

Un sămn de înțelepciune.

Și în România, ca și pe aiurea, să află în țară două partide politice ce să luptă unul contra altuia pentru conducerea țării. Adesea luptele între ele sînt aprinse, chiar pătimașe, (deși nici odată nu seberbe la chip de orisămă cu bătăuși, ca lupta dintre partidele ungurești din Pestal). În timpul de față partidul zis „conservator” e la putere, iar cel zis „liberal” în împotrivire. Partidul de la putere era însă slăbit prin faptul, că o bună parte din el să desfăcuse, ca nemulțumit cu conducerea, și așa partidul de la putere n'avea în contra sa în țară numai pe partidul liberal, cu care e „în contră” de zece de ani, ci avea și pe frații săi deslipiți din sinul său, pe conservatorii nemulțumiți, răslețiți cu Take Ionescu în frunte.

Acum fiind că la hetarele țării arde focul războiului, Regele Carol a chemat pe fruntașii tuturor partidelor la sine și le-a zis: Fiindcă trec peste noi vremi cu primejdii, și ochii tuturor trebuie să ne fie îndreptați spre hotare și spre focul ce arde acolo, doresc și aștept de la voi, fruntași probați ai țării, să încetați ori-ce frecare între voi, să încete ori-ce zgomot din lăuntrul țării, și gîndul tuturor să ne fie: ca să fim una în fața primejdiei ce urlă în vecin de noi. Voi conservatorii răslețiți, să intrați napoi în partidul din care v'ați desfăcut, ca să dați țării o cîrmă cu atît mai tare, cu cît e răzîmată pe un partid mai tare. Iar voi din împotrivire, partidul harnic liberal, să vă apropiați cu frăție de conservatorii aflați la putere, să nu i tulburați în purtarea cîrmei țării în astfel de zile cu primejdii, — ca să vadă lumea, că România are și la cîrmă și în opoziție, bărbați de stat înțelepți și buni paznici ai sorții țării lor iubite!

Și așa s'a întâmplat! Partidul conservator s'a contopit în una cu frații săi răslețiți, dîndu-le și lor 4 scaune de ministri (din 9), iar partidul liberal din opoziție (împotrivire) a încetat ori-ce luptă contra celui de la cîrmă și toți își au privirile în afară, peste hotare, și gîndul la cea mai bună pază și ocrotire a țării lor scumpe.

E foarte frumos ce s'a petrecut în România în privința asta în zilele acestea.

Kedivul Egiptului la Sinaia.

Abas Hilmi, Kedivul (Regele) Egiptului, aflîndu-să în timpul de față în o călătorie prin Europa, a trecut luni dimineața în săptămîna asta, venind despre Viena, peste Brașov-Predeal, în România, mergînd să facă o vizită Regelui Carol al României, pe care dorea să-l cunoască și în persoană, după ce a

auzit și a cetit așa de multe lucruri bune despre înțeleptul Rege al țării Românești.

Maestatea Sa Regele Carol l'a primit pe rarul său oaspe în castelul minunat dela Sinaia și l'a oprit la dejun (prînz). La gară o companie de vînători români a făcut onorurile militare Principelui egiptean. — După-amiaz Kedivul a plecat cu automobilul Curții regale la București, unde a fost primit de dl Mitilineu, prefectul capitalei București, și condus la Hotel-Metropol, unde s'a încuartirat cu toată suita (însoțitorii săi). În ziua următoare Kedivul a vizitat căsărmile și așezămintele mai însemnate ale orașului românesc, apoi a plecat spre Constanța, de unde cu vaporul va trece peste mare spre Tarigrad (Constantinopol).

Negustorii români pe calea întovărășirii între ei.

La 14 Octebre s'a ținut în Sibiu, în Casa Națională (Muzeul Asociațiunii) un Congres, mare sfat, al negustorilor români din Ardeal, Ungaria și Banat, cu planul de a încheia șirele negustorilor români între sine în scop de a să sprigini unii pe alții pe calea avîntului, care să ridice cît mai repede și mai sus negoțul românesc, rămas încă prea înapoi în această țară.

Iatlele încercări întru această încheiere a negustorilor români în o însoțire ce să facă bine tuturor, — s'au făcut anul trecut la Blaj, apoi în o consfătuire ce a avut loc mai în primăvara anului de față la Sibiu, din care a urmat Congresul (marele sfat) de acum.

La Congres au luat parte foarte mulți negustori români din toate părțile țării, și ei își arătau unii altora bucuria de a să vedea un grup așa de frumos împreună. Dl Aurel Popescu, comerciant în Sibiu, a condus congresul ca președinte și după frățești chibzuiri urmate în două ședințe, înainte și după prînz, — la urmă au hotărît să înființeze o Reuniune a toată țara (reunioară) a negustorilor români, care să fie un bun ocrotitor și povățuitor în toate greutățile cu cari are de luptat un negustor în viața sa.

Dorim să vedem Reuniunea înființată și ea să fie de cel mai bun folos pentru avîntarea și înflorirea negoțului românesc.

La acest congres s'au ținut și două conferințe (prelegeri) folositoare pentru negustori, una de dl Virgil Oniț negustor în Sibiu, despre dezvoltarea comerțului (negoțului) din cele mai vechi vremuri până azi, — alta de dl A. Bratu, despre însemnătatea organizării comercianților.

Au mai vorbit la consfătuire dăii: prof. D. Comșa și de Vict. Tordășianu, laudînd străduințele negustorilor noștri și dorindu-le avînt și spor mare în toate, — ca fiind tagma lor una din cele mai

de frunte în alcătuirea unui neam și o pîrghie a ajungerii neamului la bunăstare!

Le dorim și noi acelea și din toată inima!

Correspondență.

Sfințirea bisericii din Archia.

În dosul dealurilor, cari împrejmuesc Deva, spre miazăzi dela acest oraș și în depărtare de abia cîtiva kilometri, pe coastele unui pârâiaș, dai de un cătun stătător din abia vreo 30 de familii. Sunt toți Români gr-or., oameni voinici, și mai presus de toate buni creștini! Acest cătun e Archia, filie la Almașul-mic. Deja de pe culmile dealurilor să vede înălțîndu-se falnic la o margine a cătunului, la umbrirea unei păduri, noua biserică, carea până a nu te apropia de ea, te face a intra cu bucurie în mijlocul aceluia popor, care călăuzit de atîta dragoste și iubire creștinească, de și atît de puțini la număr, s'au știut însoții să și zidească o atît de frumoasă biserică! Apropiîndu-te și văzînd-o de aproape precum și în lăuntru, trebuie să te miri de cît de „mult pot puțini buni împreună”. Aci într'adevăr mult au patat acești puțini dar buni creștini, cari cu numai 12 cară, au făcut cărăușii trebuincioase de un an și jumătate, aducîndu și tot materialul din comunele vecine. Apoi lucrul cu mănile, — fără a primi vre'un ajutor de clacă, dela frații lor din jur.

Ca rod al ostenelelor, le-a sosit ziua sfințirii bisericii — care s'a săvîrșit Duminecă în 16/29 Septembrie, zi lăsată de pronia cerească să fie frumoasă după atîtea zile ploioase de pîn'aci. Des de dimineță, de pe toate potecile răsăreau cetele de credincioși de prin comunele învecinate, îmbrăcați de sărbătoare, cu făcii în mîni, curgînd spre noul Sion.

După orele 9, bubuitul trasotelor și sunetul clopotelor vestesc sosirea trimisului Archiereului, dl protopop Dr. I. Dobre, care este întîmpinat de administratorul parochial, vrednicul paroch George Copos din Cristur, în odăjdii, cu evanghelia și crucea, și de preoții slujitori, încungiurați de întreg poporul.

Să săvîrșește utrenia, apoi însași sfințirea din partea dlui protopop, cu preoții G. Copos administratorul, N. Troancă (Blrcea mică) George Ghila (Băcia) George Popovici (Sîntăndree), Alexandru Patrău nou ales paroch în Tîmpa și Longhin Popa (Tătărești). Răspunsurile le-au dat un grup de cantori sub conducerea vrednicului învățător Avram Laslău din Tîmpa.

La urma slujbei dl protopop a ținut predica, în care a făcut istoricul bisericii noastre, apoi a arătat vrednicia administratorului și comitetului parochial în jurul zi-

dirii acestui lăcaș D-zeesc, pentru ce li aduce mulțumită și administratorului și comitetului parochial, episcopiei și poporului întreg pentru hărnicia și jertfa sa!

După frumeeasa slujbă, am ceretat cu toții vechea bisericuță, carea stă umilită, derăpănată și mică, care pare că abia îndrăznește a privi la falnica sa soră modernă carea prevestește noi timpuri de înălțare, dar în modestia și cucericia sa, pare a spune șoptînd o frumoasă poveste a unui trecut îndepărtat, cum între modeștii săi păreți de giron s'a propoveduit sute de ani cuvîntul adevărului evanghelia lui Christos, s'au întărit și păstrat credința cea adevărată, iar acum liniștită oă și-a împlinit rostul, își poate aștepta prefacerea în țărîină, cu cuvintele dreptului Simeon: „Acum slobozește...”

La orele 2 d. a. am luat parte la masa arangeată cu multă sîrguință de d-nele preotese surori Ecaterina Copos și Iozefa Popa. Afară de preoți au luat parte și numeroși demni și doamne ce venise ca oaspeți. S'au ținut și frumoase vorbiri.

La urmă dl protopop, prin cuvinte alese mulțumînd tuturor, a ridicat masa și am mers de am privit nedeia poporului, ca cuună a praznicului. Îți sălta inima de bucurie văzînd popor din cel puțin zece comune, jucînd și veselindu-se tineri și bătrîni, ca la 400., în largul unei grădini, ca frații cei buni.

Laudă ție bun popor din Archia, carele te ai știut însufleți până la atît, încît toți te-am îndrăgit. Și laudă conducătorilor din comună și capului tractului, care pășese pe calea faptelor frumoase!

L. P.

Din țara dolarilor.

— Sfaturi și îndrumări pentru cei ce pleacă. —

Anul acesta, 1912, a dat prilej multor supărări și gînduri, și după toate presemnele, va pune în mîna multora toiagul pribegiei. [Criza (strîmtorarea) de bani, — roada slabă în urma ploilor multe și revărsările de apă, iar acum primejdia războiului, — toate împreună, vor sili pe mulți să plece la America, fiindu-le prea rău în țară. — Noi nu îndemnăm pe nimenea să se ducă, ba, împotriva, ne silim a li-o da nădejdea, oă la primăvară se vor îndrepta relele, iar pînă atunci, cu banii ce li vor cheltui pe drum, se pot ajuta și aici acasă.

Dar fiindcă știm, oă toate sfaturile opritoare nu prea prind, și că totuși vor pleca mulți, ne simțim datori să le dăm îndrumările trebuincioase, ca sfaturile să le fie bani tovarăși de drum, pe cele că grele pe cari pornesc în lumea largă.

Dacă e scumpă călătoria la America, cel puțin să avem pe banii neștri o călătorie mai ușoară. E lucru știut, că cel mai greu timp pentru călătorie pe mare, este în lunile Octombrie și Noiembrie, până pe la 15 Decembrie, apoi primăvara, dela întâi Martie până la 15 Maiu. În acest răstimp bintue mai cu putere furtunile pe Ocean. Vănturile se ridică turbate, cît mănții, aruncînd vaporul ca pe o coajă de nucă, dincoace îneco — scuturîndu-l, legîndu-l.

În urma acestor scuturări, stomachul călătorilor se răseleşte, — ei încep să amețească, — varsă tot ce mincă și pentru toată lumea nu-s în stare să mai înghită o bucată de mîncare. Morbului acestuia i-se zice boală de mare, care e foarte amară. Bolnavul pentr'o lume nu-i în stare să mai înghită o bucată de mîncare. În dureri și amețeli își blastăcă zilele și ceasul cînd a plecat. E bine dară să știm cum să ne apărăm de ea? Dacă se lasă omul pradă slăbiciunii, boala asta poate să ajungă primejdioasă și pentru viață!

Cel dintîi lucru e, prin urmare, să ne știm alege bine linia pe care plecăm, „Compania“ de vapoare, care ar duce pe calea cea mai liniștită. Sunt cam multe aceste companii, unele mai scumpe, altele mai ieftine, unele mai bune, altele mai rele. De pildă compania „Cunard“, care duce din Fumela New York, e bună, că are vapoare mari și se îngrijește bine de călători. Însă vapoarele aceste merg prea mult pe apă, de oarece plecînd chiar la hotarul țării noastre, le trece cinci șase zile pe marea Mediterană, până cînd ajung la strîmtoarea Gibraltar, de unde se începe Oceanul și de unde mai au apoi opt zile grele pe ape, până la New York. Același cusur îl are și linia Austro-Americană, a cărei vapoare pleacă din Triest. Dramul de 5—6 zile, ce îl fac aceste vapoare pe Marea-mediterană, până la Ocean, îl poate face călătorul și pe tren, trecînd prin Austria și Germania, ori prin Franța, la alt punct de plecare de pe țara de mare, dela care calea pe apă să fie mai scurtă.

Linia franceză are vapoare bune, cari trec Oceanul în 6 zile, — călătorii sunt nutriți bine, — și nu li pun în cale mari, murdare, ca pe alte linii, imbulzîndu-i ca pe vite, ci cîte patru ori șase inși au cîte-o cabină, unde fiecare își are patul lui, bun și curat.

Călătoria pe linia franceză, din portul de mare Havre, are însă o parte rea, anume: că e prea scumpă! Atît trenul până la Havre, cît și trecerea Oceanului, costă mai mult ca de pildă pe linia „Nord German Lloyd“ la Brema, ori „Hamburg America line“ la Hamburg. Aceste două companii au însă o altă greșală mare: fiindcă cei mai mulți călători merg pe la dîștii, s-au încrezut prea tare și se îngrijesc prea puțin de binele bieților drumeți pe ape. Aceste linii au va-

poare cari trec în 6 zile, dar aceste sunt scumpe, așa că ai noștri, pentru ai lor bani, de sigur vor fi puși pe vapoare mai mici, cari trec în 10—14. Pe aceste vapoare ape, călătorii de clasa a treia, sunt înfundăți ca vitele în sale largi, la vîrful vaporului, unde e mai rău. A-jung cu satele laolaltă, tot felul de neamuri, — o murdărie mare și mîncare slabă. Călătorii, sănătoși ori bolnavi, trebuie să-și aducă singuri mîncarea dela bucătărie și să o mînce acolo pe pat, unde e pu-toare și li cuprinde greața, cînd văd pe alții, cum varsă pe cînd ei mincă. Pe lingă asta, pe aceste vapoare e totdeauna imbulzeală, ba uneori călătorii așteaptă în Hamburg ori Brema cu săptămînilor, pînă ce află un loc strîmt și murdar pe oțare vapor hîrbuit.

Eu cunosc vapoarele tuturor liniilor și pot să spun că, după cele ce am văzut eu pe ele, apoi mai petrivit poate călătorii omul, cu aceeași cheltoială, pe linia zisă „Reed Star“, („Steaua Roșie“) din Antwerpen. Orașul se află între Hamburg și Brema, — pe malul mării. „Reed Star“ are vapoare bune și curate și trec în 7—8 zile Oceanul.

Și nu se întîmplă ca oamenii să aștepte cîteva zile pînă ce ajung la un loc pe vapor, deoarece biletele sunt numerotate și numai atîtea bilete se vînd, cîte paturi sunt. Aproape toate companiile de vapoare au deregători de toate neamurile și de toate limbile, — așa și Români, pentru a să putea prin ei înțelege cu călătorii ori cărui popor. Același lucru îl află și la compania de care vorbesc.

Bine ar fi, ca nici unii din poporul nostru să n'o mai iee razna spre America, că nici acolo nu ploaie banii, ci să câștigă cu o osteneală aproape peste paterile omenești, cu care, dacă ai dezvoltat-o și aici, ai câștiga atîta și aici, și cel puțin nu te ar omorî dorul de casă și de ai tăi! Dar dacă unii tot nu se pot opri de a pleca, îi înzestram cel puțin cu cîteva povețe, care le pot fi o merinde de folos în calea cea plină de urît și de scîrbe. — Acesta e scopul acestor șire.

După ce ne-am ales vaporul, ca să avem călătorie mai sigură și mai hoșnită, va trebui să ne îngrijim de anumite lucruri, pe cari le voi spune în numărul ce vine al „Libertății“.

V. E. Moldovan.

„Cele mai frumoase!“

Așa să chiamă volumașul de poezii populare scoase acum de sub tipar de „Librăria Națională“ dela Orăștie, poezii alese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana“.

Cel cărora vă plac poeziile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărticică de poezii populare și veți avea o neîncredută plăcere citindu-le, căci ele sunt într'adevăr, cum le spune titlul cărții: „Cele mai frumoase“!

Prețul 60 fileri, trimise franco!

NOUȚĂȚI

Căsătorii. Dl căpitan Dumitru Florian și dna Victoria n. Vlad, au dăruit, din privilegiul căsătoriei lor, sîrbata Sîmbătă în 19 Oct. n. la Boblna, — 10 cor. fondului ziaristilor.

— Tot atunci și tot acolo și-au sîrbat căsătoria lor dna văd. Zăe Dr. Oprea n. Adamovici, cu dl I. Comanescu, funcționar la „Albina“, Sibiu.

Trimitem respectuoase felicitările!

Teatru unguresc la Orăștie. Iar vine teatrul unguresc, aproape tot cel de anul trecut, la Orăștie, pe o lună de zile. După pășăile de anul trecut, nădăjduim că astan, și în viitor, nu să vor mai afla familii române cari să se „aboneze“ la teatrul concetățenilor maghiari, mai ales că acești dragi concetățeni nu cercetează ceva româneac nici atunci, cînd ne vin artiști de mîna întâi, nu de a cincia, ca teatraliștii lor.

Tăria celor războiți.

Cetitorii știrilor despre crîncenul războiu ce să deslănțul în Balcani (țările din jos de Dunăre), vor fi dorind negreșit să aibă o icoană a puterilor acelor țări, ca să vadă care cu ce tărie a dat pept cu contrarul ori contrarii sei. Iaca cîteva cifre care arată aceste țări:

Bulgaria, ca cea mai de frunte dintre țările ridicate asupra Turciei, are 4 milioane 329 mii locuitori; 56,470 ostași în vreme de pace, și 200 mii ostași în vreme de război. Tunuri are 1.000. Corăbii de război 5, cu 1,134 de marinari.

Sirbia, are 3 milioane de locuitori; 35,587 ostași în vreme de pace; 170,000 ostași în vreme de bătaie; 420 de tunuri.

Muntenegro, are 250,000 locuitori; 37,287 ostași, 148 de tunuri.

Grecia, are 2 milioane 666,000 locuitori, iar soldați în vreme de pace 22,377; în vreme de război 82,125. Vapoare de război 57. Tunuri 170. Soldați marinari 4,941.

Așadar puterea celor patru crăimi ce au sărit în spatela și în peptul și în coastele Turciei, face cam 500,000 (jumătate de milion) de ostași. Destul de mare!

Față cu aceștia Turcia are: ostași în vreme de pace 220,000, în vreme de războiu peste 900,000, cam de două ori cît toate țărișoarele sărite asupra ei la olaltă!

De aceea seartea războiului a-cestuia e foarte încredincă! Bulgarii și ortacii trebuie să fie aievea mari viteji, ca să poată răpune pe un dușman de două ori de tare ca ei, — și care (Turcii) nici nu e oștean slab, ci viteaz și chiar sălbatec în ura lui asupra creștinilor, cu care deodată a venit în Europa tot într'o dușmănie și harță trăsătoare!

Cununie. Anuța Crișan și Avram Murzș, măcelar în Vulcan,

și vor serbă cununia religioasă Duminecă în 27 Octobrie n., în biserica gr.-or. română din Balșa.

Adunare învățătorescă.

În sensul §§-lor 25—27 din statutele „Reuniunii învățătorilor din Alb dieceza gr.-cat. de Alba Iulia și Făgăraș“, să convoacă Adunarea generală, a Reuniunii la Blaj, pe 31 Octombrie și 1 Noiembrie 1912. În program, afară de obiectivele formalități și rapoarte, sunt și următoarele puncte mai însemnate:

Joi, în 31 Octombrie, conferință: „Învățămîntul continuativ“, de Ștefan Pop, prof. Raportul comitetului central în chestiunea „Orfelinatului“; Discuție asupra temei: Cum să se propună limba română în școlile primare nedespărțite?

La orele 5 d. a. „Concert“, aranjat de elevii institutului pedagogic. — După concert, dl Valer Suciș, prof., va ținea o conferință, însoțită de „Proiecțiuni luminate cu schioptieonul“.

Vineri, în 1 Noiembrie: „Chimia în școala primară“, conferință cu experimente de Alexandru Borza, prof. — Apoi debateri asupra felurite propuneri; alegerea conducerei, etc.

Spre știre.

Abonamentele de probă (cu 1 cor. pe aceste 3 luni din urmă ale anului), venindu-ne în număr neașteptat de mare, am ajuns a nu mai putea trimite numărul 43 (din săptămîna trecută) al „Libertății“, căci ni-a trecut întreg acel număr, deși-l tipărisem în 1000 exemplare peste ediția regulată a foii.

Așa abonații cari ne vin de două zile încoace (din 23 Oct. n. încoace), vor primi numai Nrul 42, cel cu adăusul economic (din care mai avem rezervă), și numărul de față 44, — apoi cei următori. Îi vom despăgubi prin acces, că vor capătă foile o săptămîină peste cele 3 luni făgăduite.

— *Primitim încă abona-mente pe 3 luni cu 1 cor!*

Toacă la urechea surdului. Nu știm cine a trimis redacției noastre o „invitare la petrecerea cu dans, ce să va aranja la 20 Octombrie a. c. în Lupeni, în sala Mézes. Venitul curat e pentru biserica gr.-ort. din Lupeni. După sănătosul obicei al redacțiilor românești, înainte de toate ne uităm la cine s'a tipărit invitarea, și aflăm: Hirsch nyemda, — tipografia lui Hirsch, din Petroșeni. De altfel să vede îndată, după multele greșeli de limbă și de tipar, că capii bisericii gr.-or. române din Lupeni lucrează la tiparniță jidovească, — pe semne pentru mai marea slavă a Dumnezeuului nostru creștin!

Învățați și gazetele neamului românesc scriu și stărue de ani mulți, ca Românii să lucreze tot ce au ei la tipografiile de-ale noastre, cum fac

și străinii cu ale lor. Dacă ar fi să nu avem aproape tipografie românească, este poștă, care în două zile duce ori-unde scrisorile. Numai când trebuie să aducem la cunoștința rudenilor și prietenilor moartea cuiva, și nu este tipografie românească aproape, putem tipări și la străini înștiințarea, fiind grabnică. Dar pentru petreceri — este vreme destulă, slavă Domnului, și- apoi în Petroșeni este, după cât știm, și tipografia lui T. Muntean, Român.

Cuprinși de gândurile acestora, întorcem foaia invitării, să vedem cine sunt Românii, cari cresc lista slabilor din neamul nostru? Cu durere vedem numele preotului Victor Sandru, și- apoi un pomelnic întreg de »arangerie«. Nu-i mai punem pe toți cu numele, că ne e greu nouă, dacă lor nu li-i,

Ion Agribiceanu!

— Cel mai nou volum al lui. —

Vestim bucurie iubitorilor de literatură aleasă: Un nou volum, mare și ales, foarte îngrijit, a dlui Ioan Agribiceanu, a ieșit de sub tipar! Volum de 20 coale (format »Minerva« București), cuprinzând o mare parte din nuvelele întregului volum al lui Agribiceanu (scos la »Lucașfărul« în Pesta), pe care mulți le căutau și nu le mai aflau.

Azi le poate avea ori-cine în ediție nouă, revăzute de autor și întregite cu altele.

Volumul a apărut în editura »Librăriei Naționale« S. Bornemisa dela Orăștie, ca No. 2 din »Biblioteca Scriitorilor dela noi«.

E o plăcere a citi acest volum cuprinzând doar cele mai reușite și draguțe schițe și povestiri a fruntașului nostru scriitor ardelean.

Prețul volumului: 2 cor., și 20 fil. de porto. A să cere la »Librăria Națională« din Orăștie (Szászváros)

— Atragem luarea aminte a părinților cu băieți cari au făcut 3—4 clase gimnaziale ori reale sau civile, asupra anunțului firmei mari *I. Comșa & fiu* din Seliște! Să prindă privilegiul și să-și imbie băieții isteți și buni!, că la frumoș viitor îi pregătesc!

— Asemenea să se înștiințeze la celelalte firme ce caută învățacei de negoț! Cetiți anunțurile lor.

Socialiștii români din Orăștie, au ținut Duminica trecută o nouă adunare populară în folosul votului universal și s'au declarat contra războiului, care e pornit de o mână de oameni fără destulă durere de inimă pentru mulțimea de jos, care duce greul războaielor.

Pentru cei ce ne cer Calendare

Facem oinosent, că Calendarul »Păcălici« l'am tipărit numai pe a 3-a parte așa mult ca calendarul Național. Acelora dar, cari ne cer atâtea calendare Păcălici, alte Naționale, suntem siliți a le schimba cererea, punându-le cu ceva mai puține »Păcălici« și cu oțeva Naționale mai mult, — ca să ajungă la teți cumpărătorii.

Namai celor ce trimit banii înainte, le trimitem tocmai atâtea câte au cerat și pe cari au trimis ba-

nii. — Acei dar, cari voesc a fi siguri că primesc din veselul calendar »Păcălici« atâtea câte doresc, — să trimită pe ele banii înainte. — Ceialalți să ceră mai puține »Păcălici« deoit »Naționale«, că nu le putem trimite pe o formă!

— Cetește anunțul Calendarelor noastre în numărul trecut al »Foil Interesante« și în Nr. 42 al »Libertății«!

Darurile »Libertății«.

Anul trecut am început acest lucru, și îl urmăm:

La sfârșitul anului împărțim ca daruri între abonații nostri 5 biblioteci, dulăpioare cu cărți, frumusele, de atârnat pe perete, și cuprinzând 120—140 cărți în una, ca început de biblioteci populare, prin comunele noastre, în care așa de puține biblioteci să află până acum, dela care să-și poate cetitorii imprumuta spre ceterire cărți, de învățărură ori de petrecere, în ori-ce vreme!

Anul trecut am împărțit 5 biblioteci cu oțte 130—140 cărți în una, cetitorilor nostri din comunele: Șibot, Reșița, Șitin, Criștiori și Ighiu.

În anul de față vor veni la rând alte 5 comune, în cari avem cel puțin oțte 10 abonați!

Căror comune să li-se deo darul, să trage la sorți. Numele comunelor în cari merg peste 10 foi, să pun în o urnă și să trag.

Și abonații de probă ce intra acum la 1 Octombrie, numără la aceea, ca comuna lor să iee parte la sortire! Uade azi merg 8—10 »Libertăți«, siliți vă a cștiga încă atîța abonați de probă, oțți vă lipseșe până la 10, și va lua parte și comuna Dveastră la sortare și, de avști noroc, cștigați o bibliotecă care (cu dalap și expedare cu tot) costă 90—100 coroane una.

Tipografie și librărie românească în Lugoj.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public, că am mutat Tipografia »Minerva« în strada Coronei Nr. 6 (vis-à-vis de »Albin«). Primesc spre executare tot felul de tipărituri ce să țin de arta tipografică: tipărituri pentru bănei, advocațiale, invitări de petreceri (chiar și în colorii), de logodne, de cununii, avize, foi volante, anunțuri funebrele, coverte, etc., executate cu gust și cu prețuri moderate. Serviciu prompt și conștientos.

— Totodată aduc la cunoștința onoratului public, că am deschis și Librăria »Minerva«, unde să află de vânzare tot soiul de hirtie, coverte, ilustrate, cărți diferite, recvizite de școală, cerneală, diferite ziare, etc. etc.

Rugînd spriginul onor. public român, onerînd cu comănde necesare și spriginînd întreprinderea mea romătească,

rămîta cu deosebită stimă
George Tăran,
proprietarul tipografic și librăriei »Minerva«, Lugoj.

— Tot la Librăria »Minerva« se află de vânzare și ziarul »Libertatea«, »Foia Interesantă«, »Bobârnaoi« și »Spiciviri Economice«, asemenea și »CăliNDARUL Național« și »Păcălici«.

»Poveșe și înderănuri pentru plugari și economi«, este o ieftină și bună cărticică pentru popor, scrișă

în limbă ușoară, de aci mai buni scriitori populari, aducînd articole pline de învățărură și bun îndemn spre muncă, hărniașe și cruțare. Volumul e redactat de dl Emil A. Chiffa. Prețul 30 bani. Să capătă la »Librăria Națională« din Orăștie.

POSTA REDACȚIEI

Mai multora, cari trimițînd după Calendar, cer și oțte 1 tablou »Întrearea lui Mihai Viteazul« în Alba-Iulia« pe credit, — le vestim, că aceea icoană e a Librăriei Naționale S. Bornemisa și acolo s'o ceară teți oțți doresc a o avea. Dar fără bani n'au la ce o cere, că nu să trimitte nimănu. Nici cu rambersă (atâvăt), numai pe bani trimiși înainte.

Jacob X. în Lasciadla Am primit dela Dta 2 cor. 50 fil. dar nu putem de loc ceti cum te chiamă. Numele de botez și comuna iar porecla deloc. Scrie-ne de nou, curat.

Simcu Ioan, dela firezul din »Bicaza« (!) Dă-ne adresa deplină. Unde ai posta din urmă? Că banii-s puși la Vaid-rece și pe-acolo comună Bicaza nu să află. Așa nu-ți putem trimite foile.

Lazar Florea, care ne-ai cerut Calendar, — să ne scrie de uou, dînd adresa curată, că e scris sub nume numai: Poraș, iar comună Poraș nu știm unde să află și ce postă are.

Toder Cons. în Muncel, și altora. Calendar, »de probă« nu trimitem nimănu. De ce n'ai trimite dta 30—40 fil. ca să-l vezi pe cel de probă?

Nic. Hampu, Kerca. Calendarul și s'a trimis de aici în 14 Oct. Dacă nu l'ai primit e că cineva și-l'a scos dela postă. A doua oră nu trimitem cărți ori calendare ce s'au cerut numai franco. Trimiterea de aici să face, dar pe primejdia adresatului, ce s'o perde.

Manciuș Ion, în Niresul mare. Pe ce ai trimis 90 fil? N'ai scris nimic nu știm ce să-ți trimitem de bani.

Iacob Moldovan, Ciuculata. Pe ce ai trimis 5 cor.: Rugăm explică-ne.

Ion Costea și Nick. Lăluș din Beșimbac, — ați trimis 2 cor. pentru dv. doi, dar pe spatele cuponului ați scris și numele lui Lazar Cîrjie. Noi i-am trimis și lui foile pînă aci, dar dacă nu vine coroana și pentru el, lui nu-i mai merg.

Nick Floașiu, în Kenmore (America). »C-ntorul Biserioesc« de Bujigan e. o carte mare de strană. Costă 12 cor. legată frumos (10 cor. nelegată). Trimite plata și 2 cor. 25 fil. de porto recomandat la »Librăria Națională« de aici și o vei primi.

UN COMI și un PRACTICANT!

La firma »Ioan Comșa și fiu« în Seliște află aplicare sub condițiuni favorabile, un *comi harnic* (manufacturist este preferit) și un *practicant*, tiner, din familie bună, absolvent de cel puțin 3 sau 4 clase gimnaziale, reale sau civile.

(727) 3—3 Cu simă: **Ioan Comșa și fiul**

Cărți de școală

și toate recuzitele școlare, precum și hirtie, cerneală, apoi traiste de cărți, tare ieftine, deși s'frumoseșe, să capătă mai ieftin ca ori uadela »Librăria Națională« S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros).

Domnii învățători sunt rugăți a scrie anmăi ceva mai de timpuriu, ce fel de manuale vor întrebuința la anul școlar de față, — ca, întru-cît nu s'ar afla deja în depozit, să fie cerut și adus de grab!

Stăruim că mai ales școlile din jurul Orăștiei și comitatul Hane-doarei peste tot, — să se provadă cu cărți, tablite, creioane, caete, hirtie și de toate, dela »Librăria« de aici!

In atenția proprietarilor de vii și a punătorilor de vii!

Cel-ce vrea să-și planteze de nou vila sa;

Cel-ce vrea să-și comande altol de viie;

Cel-ce vrea să-și pună pomi roditori, trandafiri, etc.

să ceare catalogul de prețuri, ediție de lux, cu instrucțiuni, dela firma de mai jos:

»Transsylvania«, întrepr. (szőlőtelepítő vállalat)

Marosvásárhely
Dr. Geneze D. u. 39.

Millicane

de înși folosesc contra

TUSEI,

răgușelei, catharului, îmbăării, tusei măgărești și cu zgircuri:

KAISER-Caramelle-pectorale,

cu marca »3 brazi«.

6100 de atestate autenticate prin notar public, venite dela medici și privați, apeveresc succesul sigur. Sunt bomboane extrem de priincioase și cu bun gust. Să capătă în pachet de 20 fil. de 40 fil. și doza de 60 fileri la farmacie!

CORN. DEMETER în Orăștie
JOS. GRAFFIUS " " "

Cătră onor. public din Orăștie și jur!

Subsemnatul aduc la cunoștință, că, după o îndelungată praxă, făcută în orașele principale din țară și străinătate, ca: București, Budapesta și Berlin, mi-am deschis în *Orăștie, strada Berăriei, Nr. 11, un atelier de pantofărie*, unde execut ori-ce comănde atingătoare de această branșă, pentru bărbați, dame și copii. Atit în cue cit și cusute. — Garantez soliditate. Rog onor. public pentru tot spriginul. — Cu toată stima

IOAN CRETU, măestru pantofar, Orăștie.

„Vorschule“.

Aviz soldaților! A ieșit de curind de sub tipar: „Vorschule“, o cărticică scrisă de domnul sublocotenent (Leitnant) Basil Barb, care dă cele mai trebuincioase poze soldaților în învățarea exercițiilor militare. Indesebi pentru recruti e o mare binefacere această cărticică, așa de mult le ușurează învățarea! Prețul 40 fileri. A se comanda la „Librăria Națională“ S. Bornemisa, în Orăștie (Szászváros).

Măstru curelar,

pregătind hamuri, dela cele mai simple până la cele mai de lux, apoi șiele de piele, șezuturi de trăsuri și tot ce să ține de măiestria asta, — recomandăm proprietarilor de trăsuri din loc și jur. E măstru solid, lucrează bine și frumos!

Primește și tot felul de *reparațiuni* de hamuri, șauce, șezuturi de trăsuri și altele.

Adresați-vă la: **Ioan Comă**, măstru curelar în Orăștie, în piață, lângă prăvălia dlui Ion Lazăroiu.

Anul I. din „Bobîrnaci“, dînd un volum de 100 pagini, cu mii de glume, umor, satiră, — foarte producătoare de haz, — îl avem legat în volum deosebit, pe care îl vindem cu 1 cor. 50 fil. franco.

Administrația „Libertatea“ în ORĂȘTIE (Szászváros) sau la Librăria Națională, tot aici.

Caut 3 învățăcei.

În prăvălia mea de modă pentru bărbați și femei, galanterie, sticlărie, piele, hîrtie, specerie și delicatose a subscrisului, află primire îndată **trei** învățăcei, pe lângă condițiuni favorabile.

PETRU BÂRSAN, comerciant Bozovici. (736) 1-3

VINURI
vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), **PETRU BENEĂ**, eăci Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 82 fil.,

Roșu 92 fileri.

Siller 70 fil.

Carbenet 100 fileri.

Vin din 1911: 62—66 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1-88
Rachie de comină, specialit. „ 2-20
Rachie de drojii 2 cor. 40 fileri.
Prețurile sunt sezonate după litru, în fileri. Vinurile și rachia să exponează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutate pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEĂ, proprietar de vii.

(674) Világos, (Arad m.) 9-18

Econoamă.

Un preot român rămas văduv, în etate de 36 de ani, cu trei copilași, caută o econoamă inteligentă, din casă bună, mai în etate, fără copii și cu pretenziuni modeste. O văduvă de preot, învățător sau alt funcționar, cu pensune cât de micuță, are preferință. Reflectantele să se adreseze ziarului „Libertatea“ sub numele „Preotul văduv“ de unde va primi adresa. (721) 3-3

Cărnățarie!

Fac cunoscut on. public din Orăștie și jur, că mi-am deschis în *piata Orăștiei*, ulița Pieței-mici (lângă prăvălia d. Abraham), o

cărnățarie

în care vînd tot felul de cărnați, șunci, cîrnăței (virșli) și alte pregătite, ce să țin de această meserie.

Rog pentru spriginul onoratului public.

Prețurile cele mai moderate!

Nicolae Glodariu,

m. cărnățar (Selcher, henteș) în Orăștie. (720) 3-4

Atelier de frizat
pentru dame.

Aduc la cunoștință onoratului public din din Orăștie și jur, că, după-ce am făcut praxă în ateliere de bun renume de frizerie din Oradea mare, — m'am așezat în Orăștie, și servesc onoratului public de dame la frizat, margînd la cerere acasă.

Rog pentru binevoitorul sprigin. (730) 2-3

Victoria Raschke

frizeriță, Orăștie, Str. pantofarilor Nr. 1.

Mii și Mii

de oameni binecuvîntă spiritul Menthol sârat „Omnia“, ca leac de casă distins, afit pentru morburile interne cit și din afară.

Incetează: dureri de cap, de dinți, de stomac, podagra, reumatizm, cădere de păr, e.c.

Depozit principal la:

Iosef Grafius, Orăștie.

(654) 11-20 **Virgil Vlad**, Alba-Iulia.

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărițe, vă recomandă în ori-ce cantități, cu prețuri moderate,

Abraham Manó

(572) 24— Orăștie (Szászváros).

„ARDELEANA“

instituit de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie—Szászváros. =

Anul fondării 1885.

Centrala: ORĂȘTIE (palatul propriu).

Filiale: VINȚUL-DE-JOS și PETROȘENI

Capital social deplin vărsat:

Cor. un milion!

Fonduri proprii ale societății:

Coroane nouă sute de mii!

Depuneri spre fructificare cu finea anului 1911: =

Coroane patru milioane!

Pentru ajungerea scopurilor sale, institutul „Ardeleana“ este îndreptățit să facă următoarele afaceri:

- primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, în cont-curent sau prin bonuri de cassă;
- escontează cambii, efecte, cupoane și pretenziuni sigure și cu scadențe fixe asupra casselor publice;
- acordă împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți;
- acordă împrumuturi și execută tot felul de afaceri de cont-curent;
- acordă împrumuturi ipotecare și răscumpără pretenziuni asigurate prin ipotecă!
- acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară;
- acordă împrumuturi pe efecte, valori, mărfuri, etc.;
- execută tot felul de afaceri de incasso și comisiuni;
- cumpără și vinde efecte, valută, cupoane, cumpără și vinde, arîndează și exarîndează realități, imobiliile, și mijloace astfel de afaceri;
- cumpără efecte publice în scopul plasării averii societății pe care le poate lombarda;
- primește spre păstrare și administrare depozite libere;
- participă la fondarea de întreprinderi productive și cu deosebire la înființarea de însoțiri de tot soiul.

După depunerile spre fructificare făcute de particulari, institutul plătește interese de 4½ sau 5%, — iar pentru cele făcute de corporațiuni pentru scopuri bisericesti, culturale sau humanitare-caritative și pe timp mai îndelungat, să socotesc interese de 5½%, contribuția erarială rămînd în sarcina institutului.

Ridicarea depunerilor urmează a să face conform regulamentele speciale, în cazuri demne de considerat însă, institutul nu va stăruia la termenele regulamentare, ci va face la replătire toate înlesnirile admisibile.

Ori-ce afacere poate fi tranșată și pe calea corespondenței!
Orăștie, August 1912.

Diracțiunea.

Casă de vânzare în Orăștie!

Casa din strada Tămășesei Nr. 25, constatatoare din 4 încăperi, verandă, pivniță, șopru, șură și grădină mare cu pomi roditori, să vinde din mână liberă cu prețul de cor. 7400.

Informații mai de aproape să pot lua dela proprietar. (715) 3-3

Invățăcel

primesc îndată în prăvălia mea de manufactură. — Etate de 14-15 ani

Ion Lăzăroi,
comerciant, Orăștie

(719) 3-

Invățăcel de prăvălie

să primește îndată în prăvălia mixtă a subscrisului!

Etate 13-15 ani.

Cei cu școală mai bună și cu cunoștință de limbi cit de cit, sunt preferiți.

Ilie Branga, comerciant
Cimpa (Csimpa, u. p. Lonyaitelep)
(Hunyad m.)
(685) 3-5

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mâna întie, — îmi face cu puțință a pune în vânzare

Vinuri bune,

curate, exclusiv din Ardeal, — pe lângă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă când ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 56 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 25-50 **HANS STEPHANI**
hotelier, Orăștie (Szászváros).

Căsătorie.

Sunt tiner de 28 ani, fost soldat cu rang de sergent, de meserie măcelar, am și licențe de crișmă și trafic.

In lipsa de cunoștințe și de timp liber, caut pe această cale soție, fată de 20-25 ani, care să aibă și ea zestre potrivită. Afacerea mea merge bine, cu ajutor de capital nou așa mări-o ajungând la și mai mult. Conțez la zestre de 8-9000 cor.

Ofertele răg să fie provăzute cu fotografie. Dacă nu să ia ca lipsă de modestie, pot spune și aceea, că nu-s fecior urât...

Scrisorile să se adreseze la Redacția foii. Asigur pe fiecare de cea mai deplină discrețiune, tainică. La caz de neînțelegere trimt napoi fotografia și scrisoarea. (718) 3-3

In atelierul de croitorie pentru dame

a lui **Eugen Procinkiewicz** din Orăștie, află imediată aplicare

3 calfe.

Tot aci să primește ca **invățăcel**, un băiat din casă bună.

Eugen Procinkiewicz,
(714) 3-3 croitor în Orăștie.

Cumpărăm semințe de

trifoiu și lucernă

în mic și mare. — Probe cu indicarea prețului și cantității să se trimită la:

Birou și Magazin agricol.
(707) 3-3 Szászsebes.

BIROU AGRICOL, SAS-SEBES.

P. T.

Am onoare a face cunoscut, că din August a. c., am deschis în piața Sebeșului-săsesc, un

BIROU AGRICOL

(CANCELARIE ECONOMICĂ)

prin care voui mijloci valorizarea (cumpărare-vânzare, import-export) a tot felul de produse agricole, viticole, horticole și forestiere (adecă roduri de ale economiei de câmp, viilor, grădinilor și pădurilor), apoi vânzarea de mașini agricole și a feluritelor îngrășăminte chimice; — Mijlocesc vânzarea și cumpărarea de moșii și alte realități; — arendări și parcelări de moșii; dau sfaturi și fac prețuiri economice, etc.

Totodată vestesc, că, pentru desfacerea în mic a cerealelor (bucatelor de tot felul), a semințelor agricole și de grădină, a făinurilor, etc., am deschis în piața mare din Sebeșul-săsesc, (casele „Henning”) și o **prăvălie**, a cărei conducere va sta sub nemijlocita supraveghiere a subsemnatului.

In nădejdea, că cărturarii și poporul nostru vor primi cu bine nizuințele mele și vor sprijini cea dintii întreprindere românească de acest fel în Ungaria, — semnez

(723) 2-3 cu deosebită stimă **Constantin Băilă,**
agronom.

Adresa pentru corespondență și telegrame: „Birou agricol, Szászsebes“.

KOLLARIT
LEDERPAPPE ELASTISCHE, STURM-
SICHERE U. GERUCHLOS
DACHPAPPE

PLACA DE PIELE KOLLARIT

prin compoziția sa elastică, sigură contra furtunei și rezistență vremii, fără miros, trasă cu compoziție de cauciuc, — este cea mai bună materie de coperit, și **infiniit trainică!**

Pentru coperirea coperișelor vechi de șindilă e deosebit potrivită

Nu trebuie nici feștită, nici unsă cu zamă de var.

Depozit exclusiv la:

C. Baicu.

(651) 12-13 Orăștie (Szászváros).

Sfat și ajutor!

Celor ce sufar de ardere de stomac, pedeci de mistuire, înfundare, și de doalele legate de acestea, le aduc lecurile

PIGĂTURILE de stomac a lui BRÁDY

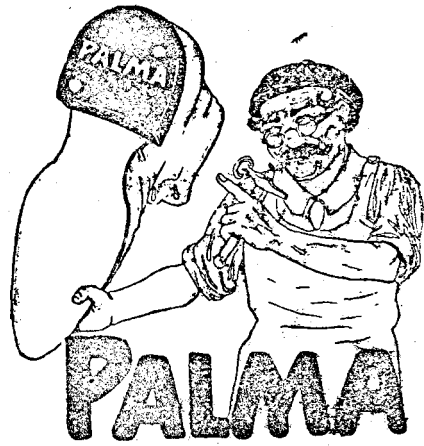
nainte
Picăturile „Mariazell“.
Să află în apoteca, 6 sticle 1.60 cor, încă 90 fil, 6 sticle cor. 5.80; 3 sticle mari cor. 6.30. Banii trimiți înainte ori cu ramburs.

Apoteca C. Brády
la „Regele Ungar“,
Wien

I. Fleischmarkt 2., Depot. 5.

Fiiți atenți în marca de scri-tire care reprezintă pe Sfta Maria dela Mariazell, pe pachetarea roșie și subscrierea ca pe chipul de alături. Imitațiile să se respingă. (603) 15-25.

Cele mai bune călcii de gumii sunt călciiile:

(588) 21-0

Onorate Domnule!

Cunoscind multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informații și Agentura românească.

Dau orice informații în ori-ce cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministerii și la alte ofișii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitez resolvirea petițiilor. Vorbeso în persoană cu referentul cauzei și rog resolvire favorabilă. Cu drag li conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vază framșetele orașului, ori cu afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galite, ouș, miei, porcei, oi, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fln, mehor, lemne; păduri; moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimet în fieștecare săptămână un „Aviz săptăminal despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Esoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu vă recomand advocați buni, medici vestiți. Vă conduc pe la fabrici să vă alegeți mașine motoare, mori, ferestrele, pompe, automobile etc. Grișesc ca să nu fiți înșelați. Fiind de față la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, decât ceea, ce am hotărât și cum am tocmit.

Zilnic primesc plîngeri dela țărani români, cari cumpărând mașini prin agenți străini, au fost înșelați înscălim contracte a căror conținut nu l-au cunoscut neștiind țărani români ungurește.

Planul meu este ca, conducind pe românul nostru la fabrici și nu la agenturi de mașine, drept din mâna primă să-și cumpăre cele trebuincioase, și să-l scutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de procese. — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns să îmi alăturați o marcă postală.

Cu stimă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.

(637) 8-8

în Buda, lângă podul „Marghitd“.